

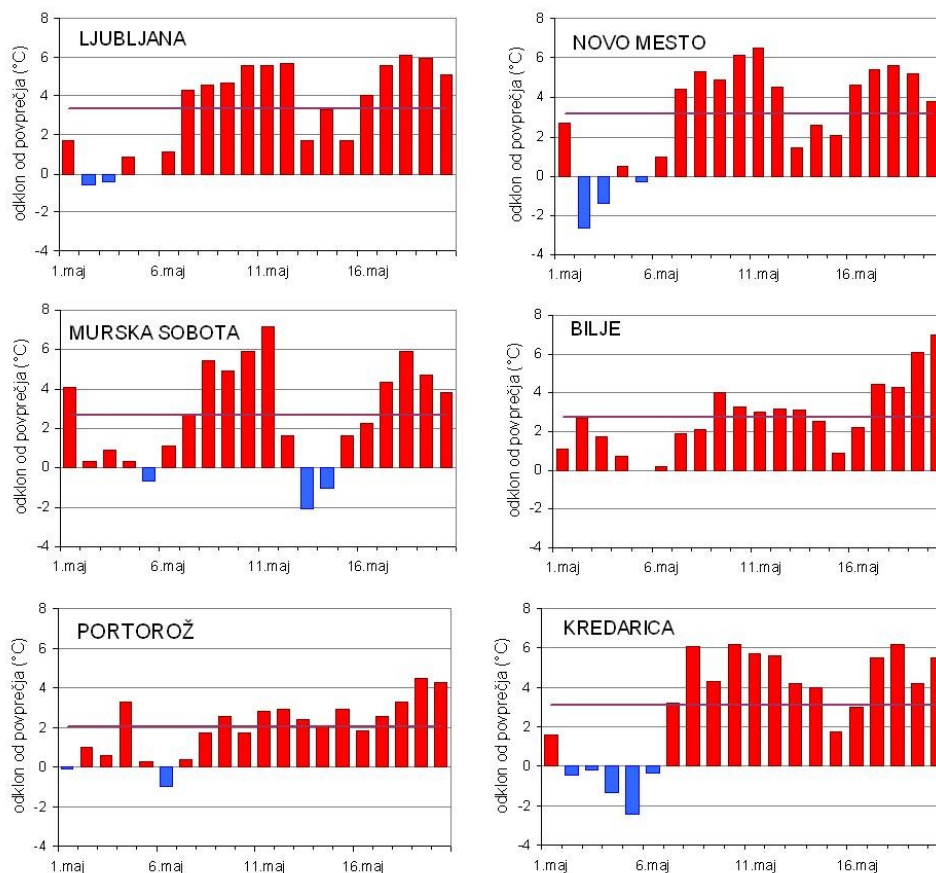
Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji 11.– 20. maj 2009

OBVESTILO

Nastopil je prvi vročinski val. Visoke temperature zraka, z maksimalnimi vrednostmi nad 30 °C so sprožale močno izhlapevanje iz tal in rastlin. Na Goriškem je v najtoplejših dneh dnevno izhlapelo okrog 7 litrov vode na m². V preostalem delu Slovenije je izhlapelo od 4 do 5 litrov vode na m². Večjih količin dežja ni na vidiku, lokalno stanje izboljšujejo nevihte, ki pa so na žalost ponekod že prinesle točo. Na lahkih tleh se količina vode v tleh že približuje točki, ko je voda rastlinam težko dostopna in v površinskih slojih že prehaja v stanje suhosti. Oskrba rastlin z vodo je ponekod že motena.

1. Meteorološke razmere

Bilo je zelo vroče. Temperature zraka so se povzpele proti 30 °C, jutranje temperature pa so se gibale okoli 10 - 17 °C. Obdobje do 20. maja je bilo 2 do 3°C toplejše od povprečja, največja odstopanja so bila v osrednji in severozahodni Sloveniji.

Slika 1. Odklon povprečne dnevne temperature zraka od dolgoletnega povprečja 1961-1990 za izbrane kraje v Sloveniji.

Dnevni odkloni temperature zraka so bili do 6 °C. Večinoma je bilo vreme tudi v tej dekadi jasno, imeli smo vmesne plohe in nevihte, ki pa večinoma niso prinesle več kot kakšen milimeter padavin, je pa zato že uničevala toča. Le 13. maja je na SV Slovenije padlo nekaj več padavin - nad 20 mm, v Prekmurju do 40 mm, v delu Kozjanskega pa je v prvih dveh dekadah padlo tudi do 80 mm dežja.

2. ETP

Zaradi visokih temperatur zraka so bile tudi vrednosti potencialne evapotranspiracije po celi Sloveniji večinoma okoli 4 mm na dan. Na Obali in v Ljubljani z okolico so bile vrednosti kar 4 dni preko 5 mm, v Biljah pa je evapotranspiracija 20. maja dosegla ekstremno vrednost 7 mm. V celotni dekadi je po Sloveniji v nižinskem svetu izhlapelo nad 35 l vode na kvadratni meter.

3. Vodna bilanca kmetijskih tal

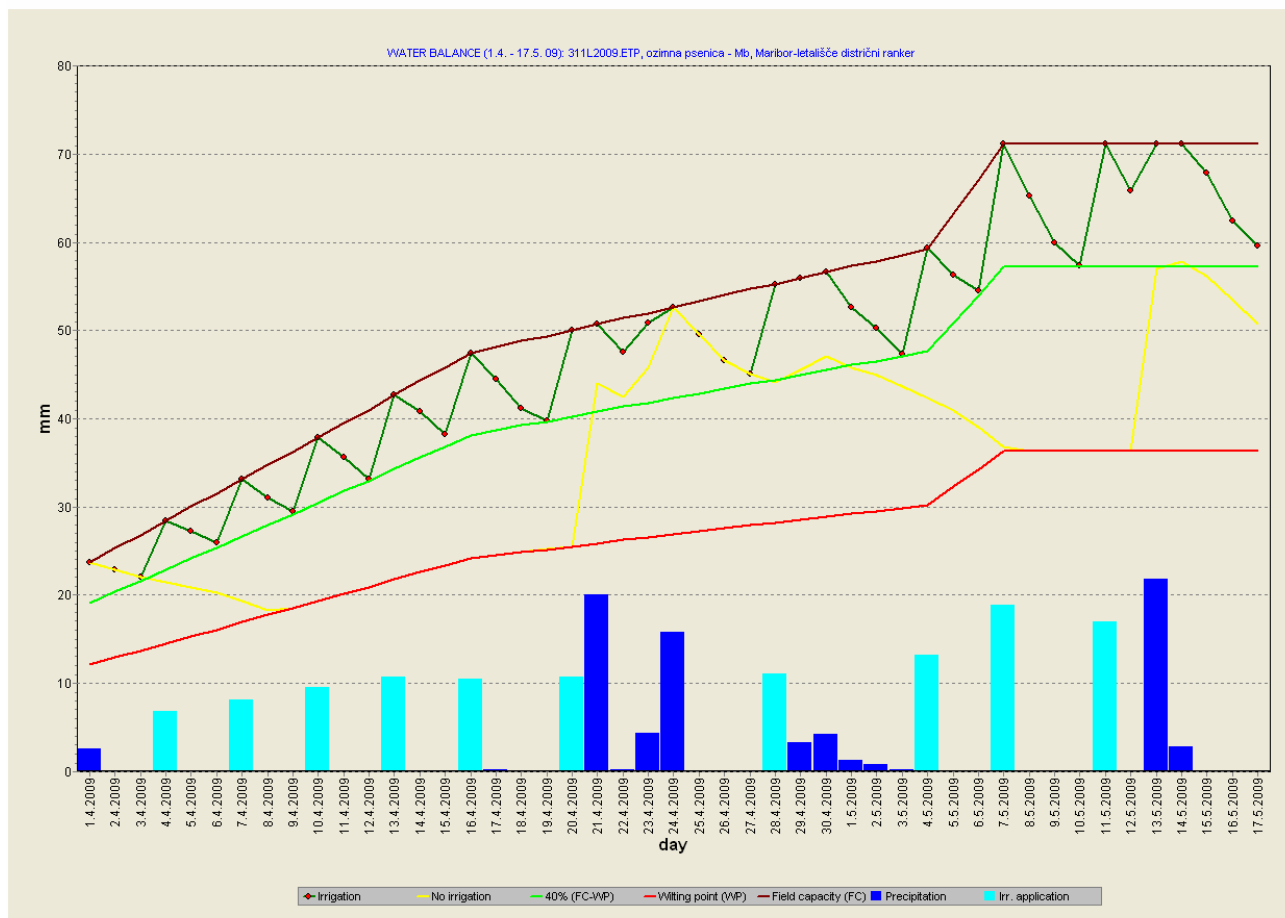
V preteklem tednu so padavine prinesle le posamezne nevihte. Na celjski meteorološki postaji so jih namerili 38 mm, na mariborski in murskosoboški od 10 do 15 mm. Drugod po Sloveniji dežja skoraj ni bilo, razen v hribovitih predelih Gorenjske, kjer je 19. maja zvečer močno deževalo. Poročali so že o toči v Beli Krajini in v Prekmurju in v nekaterih predelih osrednje Slovenije. Trenutno je bilanca vode povsod že negativna. Vegetacijski primanjkljaj se je na Goriškem in na Obali v zadnjih desetih dneh skoraj podvojil, v Ljubljanski kotlini je že negativen, le na mariborskem in celjskem je zaradi padavin ostal skoraj nespremenjen, a je potrebno upoštevati lokalni značaj neviht, kar pomeni, da so tudi na teh območjih predeli, kjer vode v tleh že močno primanjkuje.

Ozimna pšenica je v razvojnih fazah z veliko porabo vode in v katerih sušni stres lahko pomembno vpliva na pridelek. Pšenica je že v klasih, pri zgodnjih sortah je že opaziti prašnike, kar pomeni da se bo vsak čas oplodila in začela nalivati zrnje. Tudi ozimni ječmen že rahlo spreminja barvo in je trenutno nekoliko manj ranljiv na vodni stres. V cvetenje so prešle tudi trave. Začela se je košnja. Trava se je hitro sušila, saj je bila evapotranspiracija v zadnjih dneh izjemno visoka.

Koruza je v različnih razvojnih fazah. Na Ptujsko-Dravskem polju je zgodaj sejana razvila 5 listov, kasneje sejana pa 3 do 4 liste. V osrednji Sloveniji koruza zaradi poznejše setve nekoliko zaostaja in je trenutno v fazi 3 listov. V tej fazi je poraba vode sicer majhna, a ker je koreninski sistem še v vrhnjem sloju tal, ki je zaradi slabe pokritosti tal močno izpostavljen sušenju, so posevki zelo ranljivi na vodni stres.

Levo: Kasneje sejana koruza na Ptujskem polju je razvila 4 liste. Zgornji sloji tal so že suhi.
Desno: Tla na Dravskem polju so bila nekajkrat oskrbljena z lokalnimi nevihtami.

Slika 2. Vodna bilanca ozimne pšenice sorta Srpanjka v Mariboru od 1.4. do 19.4.2009

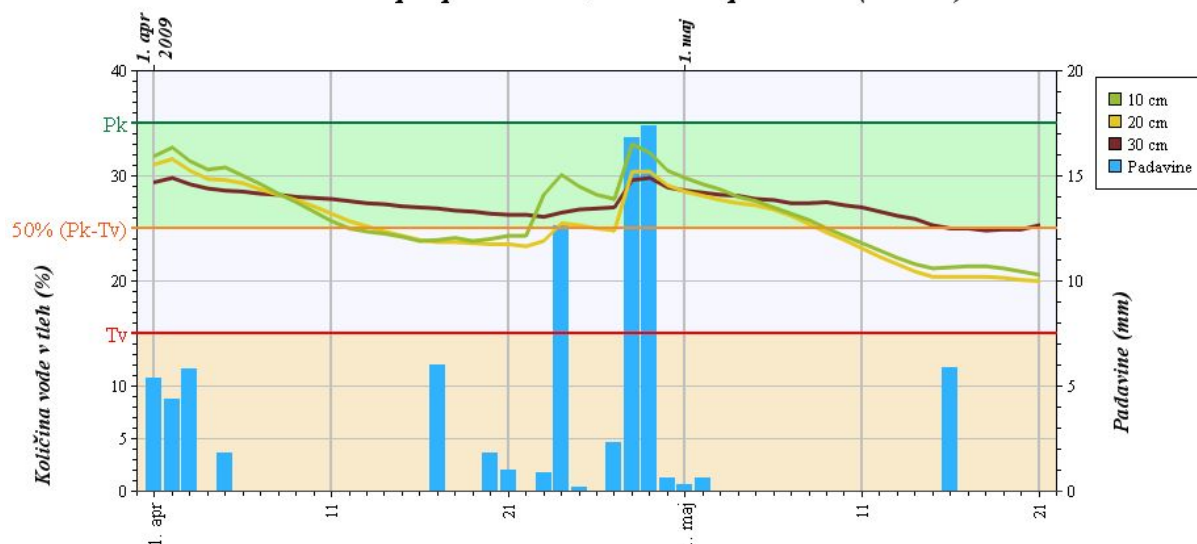
Tudi sadne rastline so v bujni rasti. Na Goriškem in na Obali češnje zorijo in zanje so vremenski pogoji brez hujših padavin zelo dobri. Za drugo sadno drevje, zlasti za breskve, ki debelijo, pa bi bilo več zaloge vode v tleh oziroma padavine več kot dobrodošlo. Vinska trta in oljke zaenkrat še ne občutijo hujšega stresa in se pripravljajo k cvetenju.

Opazovalna postaja	Padavine [mm]	ETo [mm]	Vodna bilanca [mm]	v vegetacijskem obdobju		Vodna bilanca [mm]
				Padavine [mm]	ETo [mm]	
				v preteklem tednu		
				(1.april - 20.maj)		
BILJE	5.9	34.2	-28.3	83.8	178.0	-94.2
LJUBLJANA - BEŽIGRAD	0.6	29.3	-28.7	124.9	158.8	-33.9
NOVO MESTO	1.0	24.2	-23.2	124.4	145.6	-21.2
CELJE	38.9	29.4	9.5	124.3	161.3	-37.0
MARIBOR - LETALIŠČE	12.2	27.6	-15.4	88.1	173.9	-85.8
MURSKA SOBOTA - RAKIČAN	15.0	27.0	-12.0	95.3	163.7	-68.4
PORTOROŽ - LETALIŠČE	2.6	34.6	-32.0	67.1	183.2	-116.1

4. Meritve vode v tleh

V drugi dekadi maja se je zaloga vode v tleh hitro zmanjševala. Občasno, zlasti po lokalnih nevihtah, se je stanje vode v tleh popravilo. Največje poslabšanje je bilo na Primorskem in Goriškem, kjer je že padla pod nivo 50 % rastlinam dostopne vode in drsi proti točki venenja. Tudi v delu Podravja je že opazno pomanjkanje vode na lahkih tleh.

Dnevna povprečna vlažnost tal in padavine (BILJE)

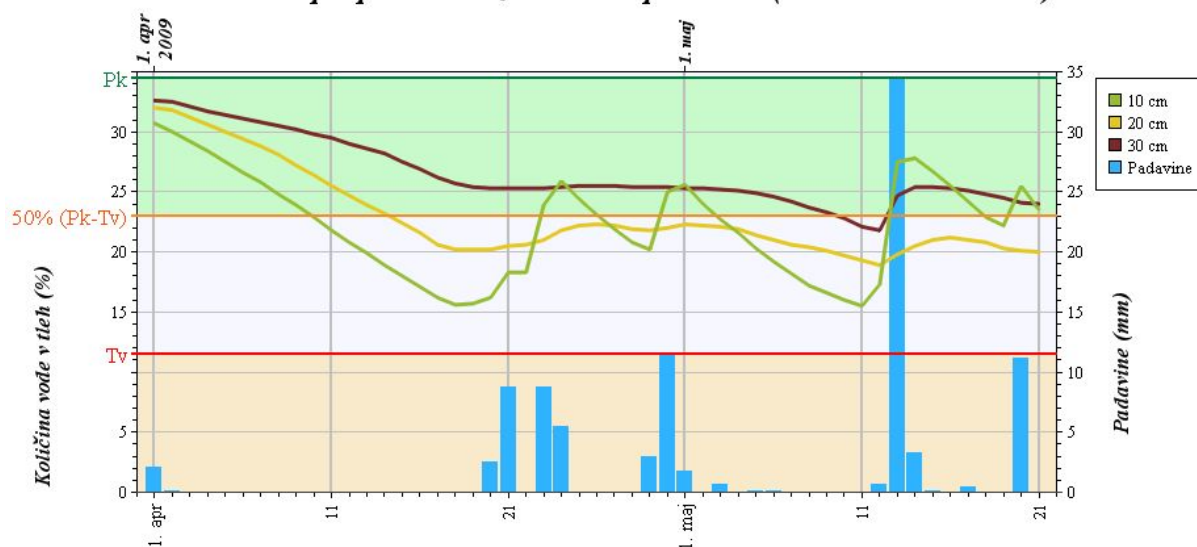

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Dnevna povprečna vlažnost tal in padavine (MURSKA SOBOTA)

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Slika 3. Meritve vode v tleh in količina padavin izmerjenih v Biljah in Murski Soboti od aprila do 20. maja 2009 na treh globinah.

5. Vremenski obeti za naslednje dni

Jasno in vroče vreme. Ob koncu tedna so možne rahle pooblačitve, predvsem popoldne bodo še možne krajevne plohe ali nevihte.